

Yë
5498

Q.K.

a.k. 514,9.

de re scholastica eiusq[ue] praesentia

Coram

Pastore Primario Ad

S. T.

Ye
5498

DOMINO
M. AUGUSTO
BEYERO

Inspectore scholae Sorbigensis grauissimo,
nec non

MAGISTRATU

CIUITATIS SORBIGENSIS

amplissimo,

Patrono scholae patriae

optimo,

sub examen solenne

A. P. C. N. CIO IO CC XXXIX.

DIE IV. IDUM MAII

mors solito

aliqua ex re scholastica

praefatur

M. Jo. Daniel Weifige

Rect.

VIRIS
PRAENOBILISSIMIS, CONSULTISSIMIS, AMPLISSI-
MIS PRUDENTISSIMISQUE,
DOMINIS CONSULIBUS
longe meritissimis,
CAETERISQUE SENATORIBUS
ciuitatis Sorbigenſis multo ſpectatiſſimis,
DOMINIS ATQUE PATRONIS SUI
omni animi religione perpetuaque obſeruantia
proſequentis
d. d. d.

Rector.

VIRI

ADMODUM REUERENDE, PRAENOBILISSIMI,
CONSULTISSIMI, PRUDENTISSIMIQUE,
PATRONI ATQUE FAUTORES Æ-
TATEM DEUENERANDI,

Si uerum est, de quo ex sapien-
tibus dubitat nemo, hominis
fortunam et secundam et ad-
uersam maximam partem de-
pendere ex educatione, non
est inficiandum, ludis literariis, ubi animi pue-
rorum formantur bene, deberi tantum, quan-
tum quisque suae debet ipsius saluti. Quia
igitur hac ipsa die examen nostrum habebi-
tur scholasticum, bono cum DEO! ex re scho-
lastica, pace quidem UESTRA, aliqua dicam.
Quod ab inhumanis et malae notae homi-
nibus scholae habeantur despiciatui, eaeque
parui et minimi imo nihili ducantur, id notius
est et euidentius constat, quam ut uerbis id
elo-

eloquar multis. Sed spretae licet nulloque loco sint numeratae, insignem tamen et multo eximiam scholae afferunt utilitatem, non secus, ac tellus, quae pedibus conculcata uictum tamen omnibus profert et copiam suppeditat longe uberrimam. Scholae, si quidem praestantiam earumque utilitatem respiciamus, non inferioris sunt conditionis, quam ordo alius uel honestissimus quisque. Quid? quod egregium nomen scholae sunt aliorumque generum uitae ut basis et fundamentum, sic quoque gloria prima. Et ut paucis multa dicam, scholae sunt pietatis conseruatrices: scholae sunt artium bonarum nutrices: scholae sunt morum optimorum formatrices atque fortunae nostrae magistrae. His igitur bene consideratis, uniuersum scholarum systema consistit in eo, ut in scholis pueri reddantur pii: ut reddantur eruditi: ut reddantur morati. Pietas igitur suprema lex est, haec mater, haec fundamentum, haec apex est reliquarum virtutum omnium. Ea propter discipulos nostros eo ducimus, ut ue-
ra

raet sincera imbuantur pietate: ut noscant
 DEUM, et, quem misit, filium: ut hunc no-
 scant secundum essentiam et voluntatem:
 ut noscant etiam media salutis. Sed non satis
 est, ut sciant tantum, sed eos etiam docemus,
 ut id, quod sciunt, itidem faciant uitaque sua
 probent. Nam sine pietate uita est mortua,
 et sine uita pietas est hypocrisis. Igitur nexu
 arctissimo et perpetuo uinculo coniungen-
 da sunt et pietas et uita. Impietas e contrario
 horribilis est draco sirmate suo longe uiru-
 lentissimo post se trahens omnium flagitio-
 rum familiam. Alter scholarum finis est, ut
 pueri etiam reddantur eruditi. Hic equi-
 dem non intelligimus summum eruditionis
 fastigium, id quod gymnasiis et academiis re-
 linquimus merito; sed eae hic significantur
 doctrinae, quibus in scholis oppidanis aetas
 puerilis impertiri et ad uitam practicam ad-
 fue fieri debet. Hinc secundum leges scho-
 lasticas lectiones nostras tractamus, tracta-
 tas inculcamus, inculcatas iterum iterumque
 repetimus, et per omnia facimus id, quod of-
 ficii

ficii nostri postulat ratio. Non peccamus, si, caeteris quidem paribus, de his quoque studiis cum Tullio (*) dicimus: Haec studia adolescentiam alunt, senectutem oblectant, secundas res ornant, aduersis per-fugium ac solatium praebent; delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiscum, peregrinantur, rusticantur. Tertius denique scholarum finis est, ut pueri quoque fiant morati. Dicit uix potest, quantum possint mores in concilianda fortuna. Concinnitas morum et elegantia uitae magnetis ad instar hominum animos trahunt. Parum sane, et prope dixerim nihil ualebunt literarum studia, quae sunt sine morum integritate. Certum est, quam quod certissimum, quemadmodum etiam in illo tritissimo dicitur, illum, qui proficit in literis, et deficit in moribus, plus deficere, quam proficere. Ideoque nostri quotidie commonentur discipuli, ut sint comes, ut sint modesti, ut sint ueraces, ut sint casti, ut sint urbani, nec, ut uidemus multos,

(*) in oratione pro Archia poeta.

tos, animo sint tam agreſti, ut ſalutati uix reſalutent: ſed potius ut moribus compoſitis obſeruantesque ſint decori atque uirtutum homileticarum. Sed enim uero multae hic nobis ſeſe offerunt difficultates, quae, ut finem noſtrum minus conſequamur, omnes impediunt, et dies mihi deficeret, ſi recenſere ordine uellem omnes. Unum idque praecipuum, UESTRA, PATRONI OPTIMI, pace, tantummodo nominabo impedimentum. Scholam quidem habemus, eamque poſt DEUM magiſtratui noſtro ampliſſimo debemus, haec aedificata, haec triginta abhinc, et quod excurrit, annis extructa, haec beneficiis quoque ornata eſt: ſed id dolendum, idque deplorandum, ordines ſcholae noſtrae, quos claſſes uocamus, nec diſtinctos ſatis, nec ſatis ſeparatos, ſed triplicem coetum in uno eodemque loco et uno eodemque tempore incluſum nimis arcte coniunctum eſſe, qua ex re ſane incommoda multo pluriſima et longe maxima proueniunt. Enim uero, dum id, quod officium exigit, tres

tres praeceptores pro uirili faciunt, atque, ut leges scholae nostrae a laudatissimo LIPS. SYNEDRIO confirmatae (*) praecipiant, clara et sonora distinctaque uoce fideliter instituunt discipulos suos, hique, quae traduntur, uel ediscunt, uel recitant & reddunt, omnia ab omnibus tribus ordinibus claro clarius percipiuntur et sonantissime exaudiuntur. Quis est igitur, qui non uideat, quod in hac rerum facie docens unus turbet alterum, et, clamore undique ingeminato, omnes docentes aequae ac discentes plane confundantur, id quod leuia haecce, quae interposita sunt, assamenta impedire nullo modo possunt. Hinc quemuis facile intellecturum credo, scholam nostram, praeter docentium uoluntatem, perpetuum susurrum & murmur esse perplexumque strepitum. Rebus itaque sic sese habentibus, uos, FAUTORES OMNI OBSERUANTIA COLENDI, iudicabitis ipsi, quid in tanta frequentia discipulorum, quid in tanta discrepantia inge-

(*) Cap. IX. §. 28.

geniorum, quid in tanta differentia lectionum, quid in tanta angustia loci, turbata undique institutione nostra, effici solidi possit. Omnibus igitur, quibus possum et par est, precibus et oro et rogo et obtestor, ut huic malo multo maximo remedium idque sufficiens adhibeatur, siquidem uos intelligitis ipsi, quod, qui uult finem, media etiam uelit ad finem necessaria. Atque quum id, quod precibus uobiscum ago quam possum diligentissimis, et bonum sit & pium, aequumque maneat et iustum, utique credo totus, me non implorasse frustra, sed quod optaui et petii, me orando esse consecuturum. Nihil itaque dubitationis mihi relinquitur, uos UESTRA pro prudentia paterne curaturos, ut in posterum ordines habeamus distinctiores, ut habeamus separatiores. Hoc facto, uos, PATRONI ÆTATEM DEUENERANDI, promouebitis scholae UESTRÆ integritatem: hoc facto, promouebitis reipublicae salutem: hoc facto, promouebitis UESTRAM ipsorum laudem

Je 5498 (*) (*) (*)

dem: hoc facto, et gloriam diuinam, finem omnium actionum supremum, certo promouebitis. Sed ne modum prologi excedam, hic finem sermonis mei facio, ex animoque precor, ut DEUS O. M. finem nostrum triplicem promoueat, omnia impedimenta remoueat, et, quod primo loco dicere quidem debuerim, domino EPHORO NOSTRO DELITIENSI SUMME REUERENDO STRENGIO, UOBISQUE, PATRONI, NULLO NON HONORIS CULTU SUSPICIENDI, omne felicitatis genus elargiatur quam clementissime!

Quod restat, TIBI, UIR ADMODUM REUERENDE, INSPECTOR SCHOLAE NOSTRAE UIGILANTISSIME, UOBISQUE UIRI ET CONSULARI ET SENATORIA DIGNITATE PERQUAM CONSPICUI, gratias, quas debeo et possum, ago habeoque maximas, quod examini nostro solemni et praeesse et adesse tam beneuole uolueritis, UOBISQUE me pariter atque scholam uniuersam nostram de meliori etiam atque etiam commendo.

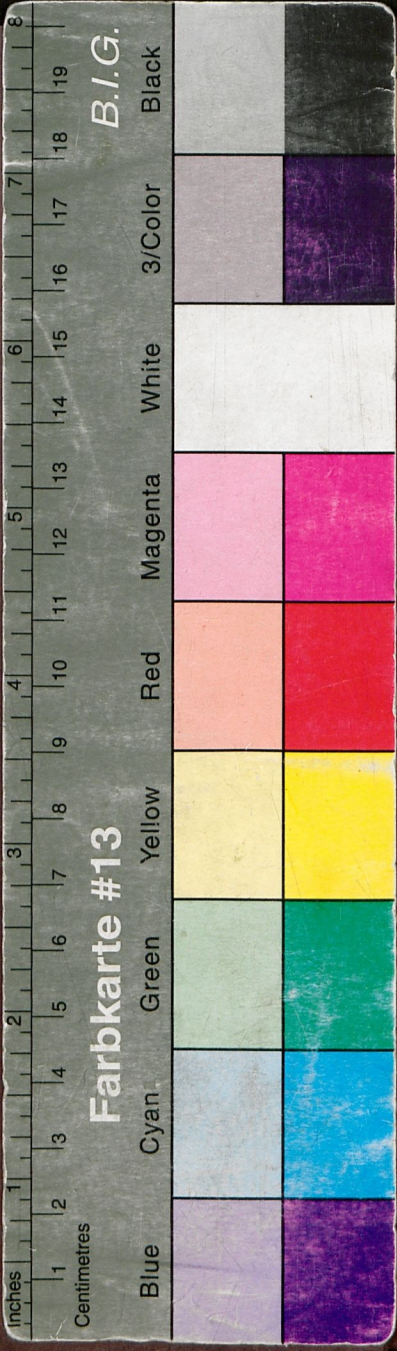
fi-
rto
ex-
ka-
no-
pe-
di-
O-
ME
IE,
PI-
eur
IE-
AE
N-
R-
et
a-
m
t-
ri

ULB Halle 3
004 586 301

f

Q.K. 514,9.

de re scholastica eiusq. praefatura

Coram

Pastore Primario Ad

Ye
5498

S. T.

DOMINO
M. AUGUSTO
BEYERO

Inspectore scholae Sorbigensis grauissimo,

nec non

MAGISTRATU

CIUITATIS SORBIGENSIS

amplissimo,

Patrono scholae patriae

optimo,

BIBLIOTHECA
PONICKAWIANA

sub examen solenne

A. P. C. N. CID IO CC XXXIX.

DIE IV. IDUUM MAII
mors solito

aliqua ex re scholastica

praefatur

M. Jo. Daniel Weisiger

Rect.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(SAALE)

